

Po vzponu na ognjenik skoraj medvedja smrt

Skupina slovenskih planincev ima marsikaj povedati o svojem podvigu na Kamčatki. V idilični dolini gejzirjev so namreč strmoglavili s helikopterjem.

Tinca Štokojnik

Idilični dolini gejzirjev blizu mesta Petropavlovsk na ruskem polotoku Kamčatka pravijo domačini tudi dolina smrti. Tja namreč hodijo umirati ostareli medvedi, ker jih plini iz podzemlja neboleče odnesejo v medvedja nebesa. Skupina osmih Slovencev bi nekega avgustovskega dne skoraj šla za medvedi. Pa ne zaradi plinov.

Prejšnji mesec je z ruskega neba iz še vedno nepojasnjenih razlogov treščil tisti zdaj že zloglasni helikopter. Približno ob istem času se je blizu medvedje doline smrti zrušil še en helikopter, v katerem so bili slovenski planinci. Ravno so se vrnili z enega večjih podvigov svojega življenja – vzpona na Ključevsko Sopko, 4750 metrov visoki vulkan na daljnem ruskem polotoku. Po sestopu z gore so si privoščili še malo navadnega turizma in šli na helikopterski ogled gejzirjev.

Pa že na začetku ni dobro kazalo. »Eno izmed deklet mi je takoj reklo: S temle helikopterjem je nekaj narobe! Jaz pa sem jo ošteval, naj ne dela panike,« se spominja vodja odprave Roman Herlec. Helikopter se je moral kmalu po vzletu vrniti na heliodrom, kjer so ga nekaj časa popravljali. Ko so vzleteli, spet ni bilo najbolje. »Tomažu, s katerim sem sedel, sem ravno rekel, da letimo sumljivo nizko. In je zaropotalo!« pravi Miha Karničar, eden od najmlajših članov odprave.

Tako se je končal izlet nad gejzirje.

Helikopterju se je odlomil propeler in nenadoma je trdo pristal na tleh. »Slišali smo, kako odteka bencin. Pilota sta jo takoj pobrisala. Jaz sem samo čakal, kdaj bo eksplodiralo,« je še vedno pretresen Herlec. Evakuacija je bila dolgotrajna, tudi zato, ker je bilo na krovu poleg prestrašenih Slovencev še dvajset drugih potnikov. »Zelo počasi smo morali iz helikopterja, ker bi se drugače preveč nagnili in niti ne bi mogli ven.«

Njih ni nihče sestrelil, okoliščine nesreče pa so prav tako skrivnostne kot pri nesreči ruskega vojaškega helikopterja. Herlec in drugi člani odprave so zgroženi, ker jim nihče v Rusiji ni ničesar pojasnil. »Uporabil sem ves svoj besedni zaklad, ruski, srbski, slovenski, gorenjski, pa nisem prav nič dosegel. Vsi so govorili, da se

Pogled na gejzirje

jih to prav nič ne tiče,« je jezen Herlec. Od ruske turistične agencije Kamčatka Travel Group, ki je organizirala potovanje, zdaj zahtevajo, naj jim vrne denar za helikoptersko vožnjo, ki se je končala v grmovju, in »da nam zaradi arogantnega vedenja dajo nekakšno moralno odškodnino«, je odločen Herlec. Zdrava Mravlje, ena od članic odprave, gleda skupinsko sliko nasmejanih planincev: »No, tole je bilo po nesreči. Po mojem smo bili vsi v šoku, samo smejali smo se in šalili, nič nismo tuhtali o nesreči. To je prišlo šele zdaj za nami. Ponoči ne morem spati, ko razmišljam, kaj bi se lahko zgodilo.«

Odprava na Kamčatko: zgoraj Roman Herlec (70), Thomas Linder (24), Miha Karničar (19), Matej Tonejc (15), v sredini Zdrava Mravlje (50), Lili Moljk (33), Špela Šebjanič (20), spredaj Polonca Strniša (44).

Sopotnike je našel bolj po naključju. Vsi so sicer člani Planinskega društva Jezersko, toda po letih in gorskih izkušnjah so si povsem različni. Najmlajši, Matej Tonejc, jih ima komaj 15. Herlec večkrat omeni, da ga je tudi zaradi tega skrbel usoda odprave.

Skupina je odletela iz Ljubljane 13. avgusta. Pa trinajstica v datumu ni bila edini razlog za to, da Herlec že takrat ni imel dobrega občutka. »Predvsem zato, ker sem bil že več kot šestdesetkrat na takih odpravah, a tako raznolike skupine, po izobrazbi in starosti, še nisem vodil.« Vendar se je med njimi potem spletlo veliko prijateljstvo.

Na skrajni vzhodni štrcelj Rusije so nekaj dni potovali z letali in na koncu še z avtobusom, ki jih je po 700 makadamskih kilometrih

pripeljal v kamčatsko vas Esso. V tem času so morali urne kazalce premakniti za kar 11 ur nazaj.

Pilot, ki naj bi jih iz Essa peljal na 3200 metrov visok prelaz Perival, je zamudil en dan. Toda morali so počakati, bil je edini, ki je lahko priletel tako visoko. Na prelazu pa jih je čakalo presenečenje: »Dva metra snega, veter, mraz,« pripoveduje Herlec. Tisti dan so se pri temperaturi 20 stopinj pod ničlo ali še manj privajali na podnebje.

Zmagoslavni smrad po gnilih jajcih

Naslednji dan so zaradi megle samo za vajo prilezli na 4200 metrov. Tretji dan je sijalo sonce in čas je bil za zadnji podvig. Pa ne za vse. »To je bil dan moje najtežje

Bazni tabor na Perivalu

odločitve,« se spominja Herlec. »Eno od deklet je imelo težave s srcem, drugi so bili bolj ali manj pripravljeni. Vendar nismo bili dovolj opremljeni za ekstremne zimske razmere. Presodil sem, da bo vzpon precej težaven. Še zlasti če sem primerjal pripravljenost članov odprave s prejšnjo, v kateri so bili himalajci, pa nismo zmogli do vrha ... Na koncu sem se odločil, da bodo šli na vrh trije najmlajši člani, torej Matej Tonejc, Miha Karničar in Tomaž Linder, ter Zdrava Mravlje.« Namesto njega je odpravo vodil ruski vodnik Anatolij.

Mravljetova, ki se ob Herlečevem živahnem pripovedovanju večinoma le mirno, skoraj filozofsko nasmiha, ob spominu na dan vzpona kar oživi. »Zelo sem bila presenečena, da sem bila izbrana,« je nasmejana. Navdušena planinka je, toda do zdaj je hodila le na slovenske gore. Odpravo na Ključevsko Sopko si je podarila za okrogel rojstni dan: »Letos bom napolnila pol stoletja in sem si zaželela, da bi se vzpela še na kakšen vrh v tujini,« pravi.

»Navkreber smo šli po zmrznjenem snegu, kar je bila velika prednost, ker smo razmeroma hitro prišli do prejšnjih dan doseženih 4200 metrov, potem pa smo napredovali vedno bolj počasi,« pripoveduje Mravljetova. Zaradi razredčenega zraka je bil vzpon naporen. »Proti vrhu podlaga ni več trdna, ampak je nanošen vulkanski pesek. Iz ognjenika se tudi ves čas kadi. In smrdi, po gnilih jajcih!« Toda neprijetni vonj žvepla bo skupini gotovo vedno vzbujal občutke zmagoslavja.

»Ob dveh popoldne so dosegli vrh in tam izobesili slovensko zastavo,« pripoved prevzame Herlec. »V dolino so prišli zelo izčrpani in prezeblji. Tudi mi na sedlu smo bili v negotovosti, ker se je naredila megla do roba prelaza. Če bi šla čez, helikopter ne bi mogel prileteti, mi pa smo imeli hrane komaj še za en dan. Tu so nam bili bogovi naklonjeni; ne vem, kateri, ampak so bili, in helikopter je pripotal do nas.«

Gora ni nora ...

Ključevska Sopka je težavna gora, še zlasti zato, ker vedno obstaja nevarnost, da bo iz njene notranjosti privrela lava. Po prvi uspešni odpravi na ognjenik leta 1788 si nanj do leta 1931 ni upal nihče. Tudi drugi podvig se je končal nesrečno, saj je ob sestopu bruhajoča lava ubila več članov odprave. Od takrat si le redki drznejši na nemirni vrh. Če so slovenski osvojevalci Ključevske Sopke najbolj zadovoljni, da so spet doma, zakaj so se sploh odpravili na ruski vulkan?

Herlec poudarja, da pri vzponih v gore ni nič norega, toda le, če se nanje odpravijo z vsaj malo strahu in previdnosti. »Saj gora je lepa – Triglav je tudi nedolžna gora, pa je vseeno toliko ljudi ostalo na njem.« Dolgoletni gorski vodnik postane žalosten. »Bil sem v 300 reševalnih akcijah, 40 je bilo smrtnih primerov. Zaradi teh izkušenj z bojznijo gledam na vzpone. Ko prineseš tri sinove hkrati mrtve domov ...«